ԱՐՄԵՆԻԱ

ԼՐԱԳԻՐ ՀԱՅԱՑԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգիլուած չէ, ամբողջ 12րդ շրջանի (96 օգոստ.—97 մայիս) բաժնորդագինն է 20 Ֆր. կանխիկ կարելի է նաեւ բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար որ ուզուի. ամեն մէկ ամսականը 2½ Ֆր. հաշուելով և 1897 մայիս ամսէն անդին չանցնելու պայմանով։

Նամակ և ծարը պէտք է ղրկել հետեւեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, Rédacteur du journal *Arménia*. MARSEILLE (France).

ԻՒՐ ՏԱՐԻ ԹԻՒԻ 16

1896 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 23

1896 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 11 (Հ. Տ.)

ՀՈՒՐՔԳՔԱՒՈՒԹԻՒ

Կը հրատարակուի Դշ. և Երք. օրեր

ԳԱՆԳՄԱՆՆԵՐ

Ամբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ ձեռամբ մէկուն կը հրատարակէ իրեն ղրկուած գրութիւնները։ Գարտաւոր չէ վերադարձնել չհրատարակուած ձեռագիրները։

Յանուցումներ կընդունուին Հայերէն և Ֆրանսերէն լեզուով։

Յանուցման 1 մկ. գիրը 1 սանտիմ կարժէ. 1 կ. մասը 1 սանտիմ։ 2 սանտիմ։

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ "ԱՐՄԷՆԻԱ,,Ի ԺԲ ՇՐՋԱՆԻՆ

(1896 *ՕԳՈՍՏՈՍ* — 97 *ՄԱՅԻՍ*)

12րդ շրջանը կը սկսի 1896 օգոստոս ամսի 1էն և կը տեւէ մինչեւ 1897ի մայիս ամսի 31ը։

Ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի ազատօրէն մտնելն արգիլուած չէ, ամբողջ շրջանի բաժնորդագինն է 20 ֆրանգ որ անկարողները կրնան իրենց դիւրութեան համեմատ մաս առ մաս ալ վճարել 5 կամ 10 ֆրանգով, ամիսը 2 ½ ֆրանգ հաշուելով, և երբ այս 12րդ շրջանի համար իրենց մաս առ մաս վճարածի ամբողջ գումարը հասնի 20 ֆրանգի, այդ ժամանակ ամբողջ 12րդ շրջանի (1896 օգոստոս — 97 մայիս) բաժնորդագինը վճարած կը համարուին։

Իսկ անոնք որ բաժնորդ չեն գըրուիր ամբողջ շրջանին համար, ամսական 2 ½ ֆրանգ հաշուելով կըրնան բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար որ ուզեն։

Թէ՛ օգոստոս ամսէն, թէ՛ սեպտեմբերէն և թէ՛ նոյեմբերէն սկսելով բաժնորդ եղողները հաւասարապէս կը պարտաւորին 20 ֆրանգ վճարել մինչեւ 1897 մայիսի վերջը բաժնորդագրուելու համար։ Ուստի բաժնորդ գրուելու ուշացողները գուցէ կորնցունեն սեպտեմբերի թիւերն ալ ետանալու առաւելութիւնը որովհետեւ մենք որչափ բաժնորդ ունենանք արձանագրուած, անոր համեմատութեամբ կը տպենք թերթերը և աւելի թերթ չատ չմնար մեզ մօտ։

Օգոստոսի թիւերն սպառած են արդէն։

«Արմենիայի Օժանդակները»ին, իրենց ստացած թերթէ զատ՝ որի բաժնորդագինը 20 ֆրանգ է, ուրիշների համար քանի թերթ որ ուզեն, իրենց՝ Օժանդակների՝ լրագրի ծրարին մէջ դրուելով և առանց ուրիշ հասցէ մը վրան գրուելու կը ղրկուի, ամբողջ շրջանին համար 10 ֆրանգ և կամ ամսական մէկ ֆրանգ բաժնորդագին հաշուելով։

«Արմէնիայի Օժանդակութեան» կանոնագիրը կը ղրկուի ցանկացողներին։

ՅԱՒԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Զգուշութիւն. — Արեան թաւութիւնը. — Նամակ Թիւրքիայէն (կ պօլիս). — Սէվաֆօրի բղպակցութիւնը. — Կ պօլսի դիպքերը. — Կտրած ականջի մէջ. — Հայերին Թիւրքիայի արտաքսուիլը. — Տեղական. — Ամէն-Բիւր բանտարկուած Հայերը. — Նաւիրատուութիւն. — Արտասահմանի լուրեր. — Յանուցումներ։

ՅԱՌԻՇՈՒԹԻՒՆ

Կիմանանք թէ Անգլիացի ձեռնարկուներէ մի խումբ կը ջանայ Թիւրքիոյէն խափած Հայերը տանիլ տեղաւորել Հարաւային Ափրիկէի վարերը, Թրանսվաալի մէջ, վայրենի Զուլուներին և Մաթապէլէներին դրացի դարձնելով զանոնք և բանեցունելով Թրանսվաալի հանքերին մէջ։ Մի քանի Հայեր ալ միջնորդ եղեր են Անգլիացիներուն այդ ցանկութեան և մինչեւ իսկ խորհուրդներ կը տրուին Մարսէյլ ապաստանած Հայերին որ Թրանսվաալ գաղթեն։

Հեռաւորսուրբը զօրաւոր կը լինի, կըսէ առածը. և որովհետեւ Թրանսվաալ հեռուն, շատ հեռուն կը գտնուի իրենցմէ, գուցէ գտնուին Հայեր որ միամտութեամբ հրապուրուին Թրանսվաալի համար պատմուած զօրու լիւններէն և ոսկեզոյն երազներով ալացած երթան ինկան խորխորատի մը մէջ ուրկէ ազատուելով ետ դառնալու յոյս չկայ. կորուստը անխուսափելի է։ Ուստի պարտք համարինք մի քանի խօսքով զգուշութեան հրաւիրել մեր սիրելի բայց դժբաղդ հայրենակիցները։

Սկզբունքով դէմ ենք մենք արդէն Հայերին դէպի Եւրոպա և Ամերիկա գաղթելու հոսանքին, ազգաշնաս համարելով այդ, քանի որ պատճառ կը դառնայ որ Հայաստան Հայերէ դատարկուի. իսկ այս կողմեր ալ հայ գաղութներին իբրեւ հայ ազգութիւն ապագայ ունենալ և յարատեւելը տարակուսելի է և հսկայական չանքերի կարօտ։ Գալով Հայերը Թրանսվաալի պէս մի տեղ փոխադրելուն, զանոնք թէ՛ իբրեւ Հայ և թէ՛ իբրեւ մարդ բնաջինջ դարձնելու ձեռնարկութիւն մ'է այդ։

Թրանսվաալ որ այրեցած գօտիին տակ կը գտնուի, մեր Հայաստանցիներին բոլորովին անյարմար կլիմայ մ'ունի և պատերազմասէր ու թափառական կիսավայրենի սեւամորթներէ չրջապատուած է։ Իրաւ է թէ Թրանսվաալի իշխողները, Պօէրները, որոնք Հոլանտական ծագումէ այլասեռուած գաղթականներ են, իրենց դրացիներուն հետ բաղդատելով քաղաքակրթուած վիճակ մ'ունին. բայց պատրուակով մը խռովութիւններ ծագեցունելով Թրանսվաալի Հանրապետութիւնը տապալելու և անոր հանքառատ երկիրներ գրաւելու աչքատող Անգլիական ընկերութիւնը միթէ յաճախ չէ բողոքած Թրանսվաալի մէջ ալ եղող հարստահարութիւններուն դէմ և հոն բարենորոգումներ մտցունելու խնդիրներ չէ՞ հանած. միթէ՞ անցած տարի Յօքթէօր ձէյմսօնի արշաւանքի դէպքը ապացոյց մը չէ որ Թրանսվաալի մէջ ալ կառավարութեան կողմէն հարստահարութիւններ կան և Անգլիական ընկերութիւնը Թրանսվաալի այդ վիճակը պատճառ բռնելով ուզեց խառնակութիւն մը հանել և գրաւել Թրանսվաալը, բայց իր մարդիկ յաղթուեցան և գործը ձախորդ գնաց։

Արդ ի՞նչ պիտի ընեն մեր խեղճ Հայեր՝ աշխարհի միւս ծայրերը գըտնուող այդ անբարեկարգ երկրի մէջ, վայրենի Զուլուներուն, Բաֆրներուն դրացի դառնալով։

Բաւական անխղճութիւն պէտք է լինի որ Թիւրքիոյ մէջ ամեն բան կորնցունելով խշտուառացած Հայերը՝ որոնք մէկ շաբաթի չափ ծովի վրայ ճանըորդելով եկած Մարսէյլ ինկած են ազատ օդ մը շնչելու համար, շահատէտ գործ տալու պատիր յոյսերով հրապուրեն և երկու ամսի չափ եւս ծովերին վրայ պտըտցունելով տանին ձգեն Մատակասքարէն ալ աւելի հեռուն, հարաւային Ափրիկէի վարերը, Թրանսվաալի կիսավայրենի երկիրը, ուր պատառ մը հացի փոխարէն հողին տակերը հանքերի մէջ աշխատանք մ'ունենալը իրենց համար երջանկութիւն պիտի համարին, ի վերջոյ բոլորովին յուսահատի մոռնալով իրենց Հայրենիք, Հայաստանի սուրբ երկիրը, մեզ բարով ըսելով իրենց հայրենիքի աւանդական սրբութիւններուն, սիրելիներուն և շատ անգամ ալ նոյն իսկ իրենց ձեռքով փորելով իրենց դժբաղդ կեանքի վերջ տուող գերեզմանը երբ հողածորերի փլելովը անոնց տակ կը խաղուին...

Ո՛րչափ կը յուզուի Հայ եղողին սիրտը երբ լսէ մէկ դժբաղդաբախտ եղեր աշխարհի վրայ դեռ Հայ անուն կրողներ ալ որոնք մի քանի Անգլիացիներուն այս հայակոչութեան ձըրագրին միջնորդ կը հանդիսանան եղեր, յորդորելով Հայերին որ Թրանսվաալի պէս տեղեր գաղթեն։

Կոտորուի՛ք դո՛ւք, Հայ անունը պղծող անխիղճնե՛ր, կոտորուի՛ք դուք և ձեզպէսներ որ ճղակատոր հանեցիք Հայ ազգը, քարուքանդ դարձուցիք իր սրբազան Հայրենիք և այժմ այդ թեզճ ժողովրդի մնացորդներն ալ մինչեւ Թրանսվաալի պէս տեղեր սփռելու և ահեռացունելու կաշխատիք...։

Մ. Փ.

ԱՐԵԱՆ ԲԱՒՈՒԹԻՒՆԸ

Ան ճշմարտութիւն թէ առանց արեան ազատութիւն չստացուիր, այն ստիճանի թեթեւ ու անցողակի կերպով կը յայտնուէր որ այսօր կը տեսնուի թէ արիւն թափելու եղանակ մ'ալ կայ որ կը սպառէ ժողովուրդը և կը խղդէ ազատութիւնը։

Օսմանեան պանգան դրաւոդներն իրենց յարձակում գեռ չ'կատ՝ գիտէին թէ այդ ծրագրի պորձադրութիւնը տեղի պիտի տար մի սոսկալի կոտորածի հայ ժողովրդին վրայ որին իրենք նախապէս զէնք չէին բաժնած։ Իսկ թէ ի՞նչ է։ իրենց նպատակ. դա յայտնի է — ստիպել Սուլթանին որ զիջանի բարենորոգումներու, որոնք ենթադրելով իսկ թէ լինէին լուրջ՝ ատոնք որոշած էին ուրեմն այնչափ ժողովուրդի արիւնով գնել այդ լուրջ բարենորոգումներ... բայց քանի որ Հայերուն նախապէս զէնք բաժնուած չէր, ի՞նչ գան էր որ սարսափ պիտի բերէր Սուլթանին վրայ որպէսզի այդ գազան ստիպուէր զիջանիլ։ Բաժնեայն դէպս՝ Հայ ժողովրդի արեան չատուիլը չէր որ պիտի ստիպէր այդ զիջումն ընելու։

Իսկ այն որ կըսուի թէ մասնակի շարժումներով պէտք է պարտաւորցունել պետութիւնները վերջնականապէս լուծելու հայկական խնդիրը, այստեղ իբրեւ միջանկեալ՝ յիշեցունենք որ անցեալ տարուան սեպտեմ-

ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐԻ ՀԱՐՑԵՐԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐԻ ՄԱՍԻՆ

Պատգամավոր Ս. Ալեքսանյանի հարցերը գյուղատնտեսության նախարարին

Ս. Ալեքսանյան. Ինչպես հայտնի է, Հայկական ԽՍՀ-ն ունի 15,000 քառ. կմ տարածություն, որի 2/3-ը զբաղեցնում են լեռները։ Մեր հանրապետության 1/3-ը ընկնում է Արարատյան դաշտավայրի վրա։ Հանրապետության ամբողջ բնակչության 1/3-ը ապրում է Արարատյան դաշտավայրում։ Հանրապետության ամբողջ գյուղատնտեսական արտադրության 1/3-ը տալիս է Արարատյան դաշտավայրը։ Հանրապետության ամբողջ գյուղատնտեսական կուլտուրաների 1/3-ը աճեցվում է Արարատյան դաշտավայրում։ Հանրապետության ամբողջ անասունների 1/3-ը պահվում է Արարատյան դաշտավայրում։ Հանրապետության ամբողջ գյուղատնտեսական մեքենաների 1/3-ը գործում է Արարատյան դաշտավայրում։ Հանրապետության ամբողջ գյուղատնտեսական կադրերի 1/3-ը աշխատում է Արարատյան դաշտավայրում։ Հանրապետության ամբողջ գյուղատնտեսական կապիտալ ներդրումների 1/3-ը կատարվում է Արարատյան դաշտավայրում։ Հանրապետության ամբողջ գյուղատնտեսական գիտական հաստատությունների 1/3-ը գտնվում է Արարատյան դաշտավայրում։ Հանրապետության ամբողջ գյուղատնտեսական ուսումնական հաստատությունների 1/3-ը գտնվում է Արարատյան դաշտավայրում։ Հանրապետության ամբողջ գյուղատնտեսական մասնագետների 1/3-ը աշխատ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎՈՍԿԵ

(Տեսուչ Ղևոնդ Պետրոսյանց)

Լենոզ, 18 սեպտ. — «Պրավդա Վոստոկա»-ի թղթակիցը հետևյալ հետաքրքրական տեղեկությունները է հաղորդում Հայաստանի Սովետական Հանրապետության տնտեսական կյանքի մասին։

Հայաստանի տնտեսական կյանքում մեծ նշանակություն ունի ոռոգման գործը։ Ոռոգման համար ամենամեծ նշանակություն ունի Սևանա լիճը։ Սևանա լճի ջրերի օգտագործման համար կառուցվում է Սևանա լճի ավազանի ոռոգման համակարգը։ Այդ համակարգի կառուցման համար կառավարությունը հատկացրել է 50 միլիոն ռուբլի։ Ներկայումս կառուցվում է Սևանա լճի ավազանի ոռոգման համակարգի առաջին հերթը, որի համար հատկացված է 20 միլիոն ռուբլի։ Այդ հերթի շինարարությունը պետք է ավարտվի 1933 թվականին։ Այդ հերթի կառուցման ընթացքում ոռոգման տակ կդրվի 30 հազար հեկտար հող։ Ոռոգման համակարգի կառուցման ընթացքում կառուցվում է 200 կիլոմետր երկարությամբ ջրանցք։ Ջրանցքի կառուցման համար կատարվում է 4 միլիոն խորանարդ մետր հողային աշխատանք։ Ջրանցքի կառուցման համար կատարվում է 4 միլիոն խորանարդ մետր հողային աշխատանք։ Ջրանցքի կառուցման համար կատարվում է 4 միլիոն խորանարդ մետր հողային աշխատանք։

Լենոզ, 19 սեպտ. — Ֆ. Ռոզենբերգը հետևյալ հետաքրքրական տեղեկությունները է հաղորդում Հայաստանի Սովետական Հանրապետության տնտեսական կյանքի մասին։

Հայաստանի տնտեսական կյանքում մեծ նշանակություն ունի ոռոգման գործը։ Ոռոգման համար ամենամեծ նշանակություն ունի Սևանա լիճը։ Սևանա լճի ջրերի օգտագործման համար կառուցվում է Սևանա լճի ավազանի ոռոգման համակարգը։ Այդ համակարգի կառուցման համար կառավարությունը հատկացրել է 50 միլիոն ռուբլի։ Ներկայումս կառուցվում է Սևանա լճի ավազանի ոռոգման համակարգի առաջին հերթը, որի համար հատկացված է 20 միլիոն ռուբլի։ Այդ հերթի շինարարությունը պետք է ավարտվի 1933 թվականին։ Այդ հերթի կառուցման ընթացքում ոռոգման տակ կդրվի 30 հազար հեկտար հող։ Ոռոգման համակարգի կառուցման ընթացքում կառուցվում է 200 կիլոմետր երկարությամբ ջրանցք։ Ջրանցքի կառուցման համար կատարվում է 4 միլիոն խորանարդ մետր հողային աշխատանք։ Ջրանցքի կառուցման համար կատարվում է 4 միլիոն խորանարդ մետր հողային աշխատանք։

Լենոզ, 19 սեպտ. — Ֆ. Ռոզենբերգը հետևյալ հետաքրքրական տեղեկությունները է հաղորդում Հայաստանի Սովետական Հանրապետության տնտեսական կյանքի մասին։

Հայաստանի տնտեսական կյանքում մեծ նշանակություն ունի ոռոգման գործը։ Ոռոգման համար ամենամեծ նշանակություն ունի Սևանա լիճը։ Սևանա լճի ջրերի օգտագործման համար կառուցվում է Սևանա լճի ավազանի ոռոգման համակարգը։ Այդ համակարգի կառուցման համար կառավարությունը հատկացրել է 50 միլիոն ռուբլի։ Ներկայումս կառուցվում է Սևանա լճի ավազանի ոռոգման համակարգի առաջին հերթը, որի համար հատկացված է 20 միլիոն ռուբլի։ Այդ հերթի շինարարությունը պետք է ավարտվի 1933 թվականին։ Այդ հերթի կառուցման ընթացքում ոռոգման տակ կդրվի 30 հազար հեկտար հող։ Ոռոգման համակարգի կառուցման ընթացքում կառուցվում է 200 կիլոմետր երկարությամբ ջրանցք։ Ջրանցքի կառուցման համար կատարվում է 4 միլիոն խորանարդ մետր հողային աշխատանք։ Ջրանցքի կառուցման համար կատարվում է 4 միլիոն խորանարդ մետր հողային աշխատանք։

Լենոզ, 19 սեպտ. — Ֆ. Ռոզենբերգը հետևյալ հետաքրքրական տեղեկությունները է հաղորդում Հայաստանի Սովետական Հանրապետության տնտեսական կյանքի մասին։

Հայաստանի տնտեսական կյանքում մեծ նշանակություն ունի ոռոգման գործը։ Ոռոգման համար ամենամեծ նշանակություն ունի Սևանա լիճը։ Սևանա լճի ջրերի օգտագործման համար կառուցվում է Սևանա լճի ավազանի ոռոգման համակարգը։ Այդ համակարգի կառուցման համար կառավարությունը հատկացրել է 50 միլիոն ռուբլի։ Ներկայումս կառուցվում է Սևանա լճի ավազանի ոռոգման համակարգի առաջին հերթը, որի համար հատկացված է 20 միլիոն ռուբլի։ Այդ հերթի շինարարությունը պետք է ավարտվի 1933 թվականին։ Այդ հերթի կառուցման ընթացքում ոռոգման տակ կդրվի 30 հազար հեկտար հող։ Ոռոգման համակարգի կառուցման ընթացքում կառուցվում է 200 կիլոմետր երկարությամբ ջրանցք։ Ջրանցքի կառուցման համար կատարվում է 4 միլիոն խորանարդ մետր հողային աշխատանք։ Ջրանցքի կառուցման համար կատարվում է 4 միլիոն խորանարդ մետր հողային աշխատանք։

հորին մէջ պահուած ռումբեր ու պայթուցիկ նիւթեր գտնել. այդ տան բնակիչներն այժմ փախած են։ Վեց խոշոր և քսան փոքր ռումբեր գըտնուեցան, ինչպէս նաեւ շատ մը թուղթեր, տպագրական պզտիկ մեքենայ մը և յեղափոխական մանաժողովրկնիքներ։ Կը կարծուի թէ այդ տուն իբրեւ պահեստի տեղ կը ծառայէր յեղափոխականներուն Բէյրութի թաղին համար։ Սկիւտարի մէջ եղած խուզարկութիւններուն միջոցին գտնուեր են բազմաթիւ սպառնական նամակներ, ծրագիրներ, գրքոյկներ և թղթակցութիւն մը Թիֆլիզի կեդրոնական մանաժողովին հետ։ Յեղափոխական շարժման պետերէն երկուքը և 14 անդամներ ձերբակալուեցան։

— «Կապէթ մը Ֆրանքֆօրդ» խորհին կը գրեն Կ.պոլսէն. «Թօքհանէի նաւարանի օտարազգի պաշտօնեաներին և ճարտարապետներին ճամբայ տուին, որոնց մեծ մասը Անգլիացի են։ Այս պաշտօնեաները սակայն երկար ատենէ ի վեր Թիւրքիոյ ծառայութեան մէջ էին։»

Նոյն թղթակիցը կը հաստատէ թէ սեպտ. 14ին Եըլտըզ Քիօշքի պահնորդ գունդին տեղափոխուելուն առթիւ ճշմարիտ կռիւ մը եղաւ, որովհետեւ հին գունդը, որ կը բաղկանար երկու վաշտ Ալպանիացիներէ և երկու վաշտ զուաւներէ, չէր ուզեր իր տեղ նոր գնդին տալ։ «Լուր կը պտըտի, կըսէ, թէ խռովարարները հանգարտեցնելու համար ըրկուս ծ զօրքերին մասնակցող 200 մարդ, որոնց մէջ կը գտնուէին մանաւանդ զինուորական վարժարանի աշակերտներ, սպաննուեցան Եըլտըզ-Քիօշքի պահապան նոր գունդը կը բաղկանայ 2րդ զօրաբաժնի հինգ վաշտէ, որ կը կոչուին «Սպարապետութեան վաշտեր։»

Հռոմ, 18 սեպտ. — Սարտինիա, Էվրիտիա և Սիսիլիա նաւերը այսօր Լա Սբեցիայի ռազմափոքձերի նաւահօրմիղէն բաժնուեցան Նաբուլի երթալու համար ուր վաղը պիտի սպասեն Ծովակալ Գանեվարօին։ Ադկէ ետքն ճամբայ պիտի շարունակեն դէպի Արեւելք։ Քանի մը թերթերի դրածին նայելով՝ Սէլանիկի ծովածոցը պիտի երթան. ուրիշներուն նայելով՝ Պէյրութի ծոցը պիտի երթան։

Պէրլին, 21 սեպտ. — Կ.պոլսէն կը հեռագրեն Gazette de Vossին թէ «Սուլթանը հրամայեր է որ բոլոր քրիստոնեաները չարդեն եթէ եւրոպական նաւատորմիղներն ուզեն Տարտանելէն ներս մտնել։

«Անցած չաբաթ 48 թնդանօթ տեղաւորուեցան Բէյրութի բարձրերը, առաջին նշանին քաղաքը ռմբակոծելու պատրաստ դանուելու համար։»

ԿՈՏՈՐԱԾ ԱԿՆԻ ՄԷՋ

Կ.պոլսէն կը հեռագրեն «Տէյլի Նիւս»ին. «Ամերիկեան դեսպանատունն իր հիւպատոսէ հեռագիր ստացաւ թէ նոր կոտորած մ'եղեր է Ակն, Խարբերդի վիլայէթին մէջ։»

— Կ.պոլսէն կը հեռագրեն սեպտ. 21ին. «Խարբերդի վիլայէթի Ակն քաղաքի կոտորածին վրայ առնուած լուրերը կը յայտնեն թէ խռովութիւնները տեւած են երկու օր, սեպտեմբեր 15ին և 16ին։ Քիւրտերը յարձակած են Հայերի թաղին վրայ։ Բ. Դրան եկած լուրերին նայելով, 600 Հայ սպաննուած են։»

ՀԱՅԵՐԻՆ ԹԻՒՐՔԻԱԷՆ ԱՐՏԱՔՍՈՒՄԸ

Կ.պոլսի Հայերը, մանաւանդ գաւառացիները, կը շարունակեն խմբով գաղթել, որին մեծապէս կը նպաստէ իր կողմէ Թիւրք կառավարութիւնը թէ՛ հալածանքով և թէ՛ ընծայած դիւրութիւններովը։

Սօֆիայէն կը գրեն «Ազատ Հաւատս»ին. «Պուլկար կառավարութիւնն ալ ոչով կը հետեւի Հայերի գաղթականութեան միչտ յարաճուն չարժման։ Մինչև հիմա 2500է աւելի Հայեր հասած են Սեւ ծովի նաւահանգիստները և Ռուսչուք։ Ամենքն օտար անցագիրներ ունին իրենց ձեռք։

«Պուլկար կառավարութիւնը. այս փախստականներին դիւրութիւններ տալը համար, այնպէս կարգադրեց որ կարենան պուլկարական երկաթուղիին վրայ ձրիաբար ճամբորդել։

«Նպաստամատոյց մանաժողովները կազմուեցան Վառնա, Պուրկազ և Ռուսչուք։»

Աղեքսանդրիայէն ալ նոյնպէս կը հեռագրեն թէ ապրուստէ զուրկ 300 փախստական Հայեր հասած են այդտեղ և հայ եկեղեցիին մէջ ապաստանած։ Ուրիշների ալ կսպասուի դեռ։

ՏԵՂԱԿԱՆ

Կ.պոլսէն Հայերի դէպի Մարսէյլ ապաստանիլը կը շարունակուի։ Անցած հինգշաբթի օր հոս հասնող «Մէսաժըրի Մարիթիմ»ի Սեյն չոգենաւով եկած էին 59 Հայեր. ուրբաթ օր, Աւստրիա-Վայլիանօ չոգենաւով 141 Հայեր. կիրակի օր, Օրթիկալ չոգենաւով 5 Հայեր և այսպէս հետզհետէ ամեն օր կուգան, չատերն ապրուստի համար առանց նիւթական միջոցների։ Այսօր ալ կսպասուի քանի մը հարիւր Հայեր բերող մի չոգենաւ։ Տեղական իշխանութիւնները մի ընդարձակ սրահ յատկացուցած են ամենէն խեղճերի բնակութեանը համար ուր մի քանի հարիւր Հայեր տեղաւորուած են։ Ի սկզբան մի քանի ֆրանգ ալ բաշխուեցաւ իրենց. բայց այդ չտեւեց երկար։ Անգլիահէն երկու բարեսիրտ Տիկիններ ալ եկած են Մարսէյլ անգլիական մի մասնաժողովի կողմէն ուտեստ բաշխելու համար թշուառներին։

Հոս ապաստանած Հայերէն որոնք որ կարողութիւն և դիտաւորութիւն ունին Ամերիկա երթալու, կը մեկնին արդէն։ Գաղթականական չոգենաւային ընկերութիւններուն հետ բանակցած է Ֆրանսական կառավարութիւնը, գաղթել ուզողներին դիւրութիւններ տրուելու համար։ Շատեր կերթան նաեւ Հարաւային Ամերիկա։ Բայց խնդիրը միայն չոգենաւի վարձին վրայ չէ. ի՞նչ պիտի ընեն այդ խեղճեր երբ հոն ելլեն...։

— Տեղական լրագիրներն ընդհանրապէս կը գրեն հոս ապաստանած Հայերին առթիւ։ Գթութիւն և համակրանք կը յայտնեն անոնց վիճակի վրայ. այսու ամենայնիւ, շատ դժուարին եղած է Հայերին հոս գործ գտնելը։

— Երէկ գիշեր Սէն-Միշէլի տօնավաճառին (foire) ըմբշամարտական սրահին մէջ՝ ի նպաստ հոս ապաստանած մի քանի Հայերի, ըմբշամարտութեան ներկայացում մ'եղաւ որին մասնակցեցան Կ.պոլսէն եկած երկու Հայ ըմբիշներ, Տ. Լեւոն Քալֆեան և Տ. Նշան Ղազարեան։

ՍԷՆ-ԲԻԷՐ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԱԾ ՀԱՑԵՐԸ

Ցայտնի է թէ այն 17 Հայեր որոնք Կ.պոլսի օսմ. պանքային վրայ յարձակելնուն համար «Ժիրօնտ» չոգենաւով Կ.պոլսէն դուրս հանուած և Մարսէյլ բերուած էին, հոս ալ առժամանակեայ կերպով Սէն-Բիէրի բանտը առաջնորդուած էին, Թիւրք կառավարութիւնն ատոնց իբրեւ հասարակ ոճրագործներ իրեն յանձնուիլը պահանջած լինելով։

Ֆրանսական կառավարութիւնն ատոնց վիճակ օրէնքի տրամադրութիւններուն համեմատ ուսումնասիրելէ յետոյ, վճռեր էր չյանձնել զանոնք Թիւրք կառավարութեան, բայց միեւնոյն ժամանակ իր երկրէ ալ արտաքսել զանոնք։

Ուստի անցած չաբաթ գիչեր ատոնց գլխաւորները, Տիար Արմէն Կարօ և Տիար Հրաչ Անդրէասեան, Սէն-Բիէրի բանտէն հանուելով ուղղակի երկաթուղիի կայարանը տարուեցան ուրկէ անմիջապէս (գիչերային ժամը 11ը 20 րոպէ անցածի չոգեկնացքով) հսկողութեան տակ ղրկուեցան Մրսէյլ ուր իրենք ուզեր են երթալ։ Մնացած 15ն ալ հետեւեալ օր, կիրակի, «Թրանսբօր Մարիթիմ»ի Italie չոգենաւով ղրկուեցան Հարաւային Ամերիկա ուր Պրազիլիա պիտի ելնեն։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Սլիվէնէն (Պուլկարիա) Տիար Խաչիկ Թօհաֆճեան նուիրեց 2 օրինակ Արմենիա Սլիվէնի «Օժանդակ ընկերութեան։»

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Մօնթէնէկրօի Հեղինէ իշխանուհիի կաթոլիկութեան դարձը տեղի պիտի ունենայ Պարի, Սէն Նիքօլա եկեղեցիին մէջ։

Նաբուլիի իշխանի ու Հեղինէ իշխանուհիի քաղաքային ամուսնութիւնը պիտի կատարուի Փուէրինալի պալատին մէջ Մերակոյտի նախագահին ձեռքով, իսկ կրօնական ամուսնութիւնը՝ Հռոմի Սէնդ-Մարի տէ զ'Անժ եկեղեցիին մէջ։

— Գահիրէէն կը հեռագրեն սեպտ. 19ին. «Թշնամին դատարկեց Քէրման։ Երբոր եգիպտացիները հասան, պահապան գունդը Նեղոսի միւս կողմն անցաւ և էլ Հաֆիրի մէջ զետեղուեցաւ։ Երեք նաեւր ռմբակոծեցին այդ դիրք։ Եգիպտացի զօրքերի կորուստը քիչ է։ Գնդապետ մը թեթեւապէս վիրաւորուեցաւ, Անգլիացիները ընկզմեցին Տէրվիշների մէկ նաւը։»

— Զարն ու Զարուհին երկ ժամը 9ին Լէյթ հասան ուր իրենց դիմաւորեցին Կալէսի իշխանը, Գօննաութի դուքսը, Խոմպուրկի լօրտ-վերակացուն և Լէյթի վերակացուն։ Անկէ ժամը 2 1/2ին չոգեկառք նստան և ժամը 7ին հասան Պալլադար ուրկէց թափօրը կառքով Պալմօրալ պիտի երթայ։ Այս ուղեւորութեան ատեն չոգեկառքին առջեւէն կերթար առաջնորդող մեքենայ մը։

ՄԱՄՈՒԱ ԳԻՐՔԵԼ

Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆՑ. Պատկերներ Թիւրքահայերի կեանքից. Մոսկուա 1891. (Կը պարունակէ հեղինակին գրած 11 վէպիկները)։ 4 ֆրանգ

Ծրարները ապահովագրուած (recommandé-registered) ստանալ ուզողները պէտք է որ ամեն մէկ ծրարի (մինչեւ 2 քիլօ) համար 25 սանթիմ ապահովագրութեան ծախքը վճարեն։

ՏԵՂԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՄԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ (ԶԱՔԱՐԻԱ ՍԹՈՑԱՆՈՎ)

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

1894

Պուլկարիոյ անկախութեան հերոսներէ մէկին, Զաքարիա Սթոյանովի, որ իր ընդունակութեան շնորհով յաջողեցաւ մի լեռնաբնակ գիւղացի հովուի պարզ վիճակէն հետզհետէ արհեստաւոր, վարժապետ, յեղափոխական գործիչ, խմբագրապետ և վերջապէս ազատ Պուլկարիոյ Ազգային ժողովի նախագահ դառնալ, խիստ հետաքրքրաշարժ կենսագրութիւն է, ուր ուշադրութեան արժանի տեղեկութիւններ կան նաեւ Պուլկարիոյ Թիւրքի լուծէն ազատելու աշխատող պուլկար հայրենասէր յեղափոխականներուդործունէութեանը մասին։ Սկիզբը դրուած է նաեւ հեղինակին, Բրօֆէսէօր Լուի Լէժէի, և թարգմանչին միջեւ եղած թղթակցութիւնը այս գրքի հայերէն թարգմանութեանն առթով։

Հեղինակը շատ իրաւամբ կը գրէ իր յառաջաբանի վերջ թէ «Զարմանք պիտի պատճառէ ինձ եթէ ընթերցողների հետաքրքրութիւնը չարժի պետական մարդ դարձած մի գիւղացիի այս վաւերական պատմութեան վրայ։»

Գինն է փոստի ծախքով մէկտեղ 1 ֆրանգ և 40 սանթիմ։

Տարածելու համար մեծ քանակութեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը լինի։

(Պարսկաստանի Հայերին համար 1 ֆրանգ է։)

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐ

(Կ. ՊՕԼՍՈՑ ՀԱՑՈՑ ԿԱՆԱՑԷՆ Ա ԻՆՈՒԱՑ ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԱԶԼԱԳԱՐՈՒԹԻՒ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կ ներկայացունէ ընտանեկան տխուր պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թէ անբարոյական մի հայր իւր սպանուած վարքուբարքով որչա՛փ չարիքների պատճառ դարձած է և վերջ ի վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքէ սպաննուած և անհետացած է աշխարհէ։ Գինն 1 ֆրանգ, (75 սանթիմ)։

ՏՆՕՐԷՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

ՄԱՐՍԷԼ
Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեան

Le Gérant : François CARRIERE

Marseille. — Imprimerie et Papeterie du Midi Allées de Meilhan, 44.